

13.12.23
Укр.мова

Клас: 6-А (2гр.), 6-Б (1гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО З ТЕМИ «ІМЕННИК»

ПОВТОРЕННЯ! НЕЗМІНЮВАНІ ІМЕННИКИ. РІД НЕЗМІНЮВАНИХ ІМЕННИКІВ.

Відмінок

Незмінювані іменники мають для всіх відмінків ту саму форму. Відмінок цих іменників визначаємо за допомогою питання. **НАПРИКЛАД:**

Зн.в.
приготувати пюре,
М.в.
покласти на пюре.

Н.	пюре
Р.	пюре
Д.	пюре
Зн.	пюре
Ор.	пюре
М.	пюре
Кл.	пюре

Групи слів

До незмінюваних іменників належать:

- деякі іменники іншомовного походження, зокрема з кінцевим наголошеним голосним: *кіно, фойє, журі, ательє, трюмо, кенгуру, Марокко* та ін. **АЛЕ:** *пальто, пальта, в пальті*;
- жіночі прізвища на приголосний та на -о: *Олійник Світлана, Коваленко Катерина*;
- деякі аббревіатури: *ЮНЕСКО, ЄС*.

Визначення роду іменників:

- **До чоловічого роду відносять назви, що стосується осіб чоловічої статі(мосьє), а також назви тварин і птахів(крім цеце – (муха): поні, шимпанзе, колібрі.**
- **До жіночого роду відносять слова, що називають жінок: місіс, мадам.**
- **Назви неістот належать до середнього роду: депо, рагу, шасі, соло.**
- **Географічні назви, газет, журналів визначаємо за родовою назвою: місто Сочі, держава Перу, газета «Таймс».**
- **Рід незмінюваних аббревіатур визначають за родом основного слова: СТО(станція технічного огляду)- жін. рід, ХТЗ (Харківський тракторний завод) – чол. рід.**

Вправа 1. Означення, що в дужках, узгодьте в роді з іменниками. Словосполучення запишіть у три колонки за родами: 1) чоловічий рід; 2) жіночий рід; 3) середній рід:

(Знебарвлений) сутінь, (пахучий) ваніль, (гнітючий) нежить, (запашний) шампунь, (знайомий) Баку, (ошатний) вуаль, (теплий) кашне, (крайній) ступінь, (довгий) путь, (могутній) Дніпро, (огороджений) авеню, (змістовний) інтерв'ю, (здоровенний) собака, (розсипаний) каніфоль, (тупий) біль, (запізнілий) рандеву.

Ключ. Підкресліть у прикметниках другу від початку букву. Із цих букв складеться кінцівка вислову В. Сосюри „Без мови рідної, юначе, й ...”

Перевірка!

*чоловічий рід
гнітючий нежить
запашний шампунь
крайній ступінь
могутній Дніпро
здоровенний собака
тупий біль*

*жіночий рід
знебарвлена сутінь
пахуча ваніль
ошатна вуаль
довга путь
огорожена авеню
розсипана каніфоль*

*середній рід
знайоме Баку
тепле кашне
змістовне інтерв'ю
запізніле рандеву*

***Без мови рідної, юначе, й народу
нашого нема.***

ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ, ЩО МАЮТЬ ЛИШЕ ФОРМУ МНОЖИНИ.

Відмінювання іменників, що мають форму лише множини				
	I тип	II тип	III тип	IV тип
	як іменники I відміни (ножиці)	як іменники II відм. чол. р. (дріжджі)	як іменники II відм. сер. р. (вила)	як іменники III відміни (діти)
Н.	-и, -і	-и, -і	-а	-и, -і
Р.	□	-іє	□	-ей
Д.	-ам, -ям	-ам, -ям	-ам	-ам, -ям
Зн.	як у називному або родовому відмінках			
Ор.	-ами, -ями	-ами, -ями	-ами	-ми/-ими
М.	-ох, -ях	-ох, -ях	-ох	-ох, -ях
Кл.	як у називному відмінку			

**Запишіть іменники у формі родового та
орудного відмінків. Виділіть закінчення.
Наведіть, де можливо, паралельні форми.**

**Штани, гроші, сани, гуси, кури,
окуляри, ворота, канікули, Черкаси,
макарони, граблі.**

НАПИСАННЯ Й ВІДМІНЮВАННЯ ЧОЛОВІЧИХ І ЖІНОЧИХ ПРИЗВИЩ, ІМЕН ПО БАТЬКОВІ.

Чоловічі	Жіночі
<p>При творенні вживаємо суфікс -ович:</p> <p>Дмитро – Дмитро^вич Олексій – Олексі^йович</p>	<p>При творенні вживаємо суфікс -івн-(-ївн-):</p> <p>Дмитро – Дмитр^іівна Олексій – Олекс^{ії}івна</p>
<p>При творенні деяких імен по батькові вживаємо суфікси -ич, -іч:</p> <p>Ілля – Ілл^іч Лукá – Лук^іч Яків – Яков^ич Кузьма – Кузьм^іч (і Кузьмо- вич) Сáва – Сáв^ич (і Савович) Хомá – Хом^іч (і Хóмович)</p>	<p>Ілля – Ілл^іівна Лука – Лук^іівна Яків – Як^іівна Кузьма – Кузьм^іівна</p> <p>Сáва – Сáв^іівна Хомá – Хом^іівна</p>

**Від поданих у дужках імен , утворити
та записати імена по батькові**

**Семен (Тарас), Олена (Степан),
Олег (Ігор), Галина (Петро),
Роксолана (Микола), Алла (Гнат),
Іван (Анатолій)**

НЕ З ІМЕННИКАМИ

Не з іменниками пишемо			
РАЗОМ	ОКРЕМО		
якщо слово не вживається без <i>не</i> : <i>невдаха, негода</i>	якщо <i>не</i> заперечує лексичне значення слова: <i>Він мені не друг, а ворог.</i> <i>Це аж ніяк не правда.</i>		
якщо іменник у сполученні з <i>не</i> означає одне поняття (це слово можна замінити іменником без <i>не</i>): <i>не́друг</i> (ворог), <i>неправда</i> (обман)	<table><tr><td>ОРФОГРАМА</td></tr><tr><td>Не з іменниками</td></tr></table>	ОРФОГРАМА	Не з іменниками
ОРФОГРАМА			
Не з іменниками			

Змінити виділені іменники синонімами з НЕ. Пригадай автора й назву твору, герої якого згадані в реченнях

- 1. Пилип познайомився з Рашитом, перебуваючи в **полоні**.**
- 2. Дії Тишкевича викликали **ворожість** з боку козаків.**
- 3. Навіть татари ставились до нього з **підозрілістю**.**
- 4. Виконуючи накази Тишкевича, Демко вкрив себе **ганьбою**.**
- 5. Відшмагавши пана Кобильського, слуга потрапив в **опалу** й змушений був тікати.**

ПРАВОПИС СКЛАДНИХ ІМЕННИКІВ

РАЗОМ	ЧЕРЕЗ ДЕФІС
<ul style="list-style-type: none">• утворені з двох основ із сполучними о, е: чорнозем, землевпорядник, носоріг;• без сполучного голосного: п'ятиденка, трикутник, перекотиполе, горицвіт;• складноскорочені слова: соцстрах, колгосп;• якщо перша частина іншомовного походження: кінофільм, міліметр, географія, радіопередача;• з частинками <u>пів-, напів-, полу-</u> + іменник у називному відмінку: <u>півмісяць</u>, <u>напіваавтомат</u>, <u>полумисок</u>. <p>АЛЕ: частинка <u>пів-</u> + іменник у родовому відмінку пишеться окремо: <u>пів години</u>, <u>пів України</u></p>	<ul style="list-style-type: none">• іменники, які є антонімам, синонімами: <u>купівля-продаж</u>, <u>щастя-доля</u>;• іменники, що означають назви професій: <u>лікар-еколог</u>, <u>генерал-майор</u>;• одиниці виміру: <u>кіловат-година</u>, <u>пасажиро-кілометр</u>;• власні назви: <u>Нечуй-Левицький</u>, <u>Кам'янець-Подільський</u>;• якщо перша частина <u>визначає певну прикмету чи особливість предмета, особи, явища, названих другим</u>: <u>бізнес-план</u>, <u>дизель-мотор</u>, <u>допінг-контроль</u>, <u>жар-птиця</u>, <u>інтернет-видання</u>, <u>піар-акція</u>, <u>фан-клуб</u>, <u>фітнес-клуб</u>, <u>чар-зілля</u>

Вправа. Прочитайте складні іменники разом або через дефіс. Поясніть їх правопис (усн вправа)

**(Дощо)мір, (авіа)(моторо)будування, (віце)адмірал,
(хліб)сіль, (життє)пис, (перекоти)поле, (п'яти)річка,
(стоп)кран, (трудо)день, (приворот)зілля, (міні)футбол,
(лісо)сплав, (радіо)комітет, (купівля)продаж,
(лікар)еколог, експорт(імпорт), (мати) (й) (мачуха),
(чар)зілля, (блок)система, (прем'єр)міністр,
(кіловат)година, (сто)річчя,
(тепло) (гідро)електростанція, лікар(терапевт),
інженер(механік), звіробій(трава).**

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

**ПОВТОРИТИ ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ З ТЕМИ
«ІМЕННИК»**

**ВИКОНАЙТЕ ТРЕНУВАЛЬНЕ ТЕСТУВАННЯ НА СТ.156,
АБО ВПРАВИ 309, 312.**